

Regeringens proposition

1975/76: 71

om ändring i lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring

beslutad den 23 oktober 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

G. E. STRÄNG

CARL LIDBOM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att statlig krigsförsäkring, såvitt avser egendom som har lagrats i utlandet, skall kunna meddelas inte bara som f. n. om egendomen är avsedd för införsel till riket utan också om egendomen har lagrats i anslutning till utförsel från riket. Vidare föreslås vissa följdändringar med anledning av den nya regeringsformen.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring dels att i 5 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen", dels att 1 och 2 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Kommer riket i krig, skola bestämmelserna i 2-4 §§ äga tillämpning. Då kriget upphört, förordnar *Konungen* senast före avslutandet av *den riksdagssession*, som börjar näst efter krigets slut, att bestämmelserna icke vidare skola tillämpas; dock att vad nu sagts ej skall gälla i den mån bestämmelserna alltjämt skola äga tillämpning på grund av förordnande enligt andra stycket.

Vid krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger *Konungen* förordna att nämnda bestämmelser skola tillämpas. Sådant förordnande skall, vid äventyr att det eljest förfaller, inom en månad eller, om *riksdagssession* ej pågår, inom en månad från början av *nästkommande session* underställas riksdagen för dess prövning av frågan, huruvida förordnandet skall bestå. Blir förordnandet icke inom två månader från det underställningen skett av riksdagen gillat, är detsamma förfallet.

2 §¹

Staten äger meddela transport- och motorfordonsförsäkring mot krigsrisk samt mot risk att egendom

Kommer riket i krig, skola bestämmelserna i 2-4 §§ äga tillämpning. Då kriget upphört, förordnar *regeringen* senast före avslutandet av *det riksmöte*, som börjar näst efter krigets slut, att bestämmelserna icke vidare skola tillämpas; dock att vad nu sagts ej skall gälla i den mån bestämmelserna alltjämt skola äga tillämpning på grund av förordnande enligt andra stycket.

Vid krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger *regeringen* förordna att nämnda bestämmelser skola tillämpas. Sådant förordnande skall, vid äventyr att det eljest förfaller, inom en månad eller, om *riksmöte* ej pågår, inom en månad från början av *närmast följande riksmöte* underställas riksdagen för dess prövning av frågan, huruvida förordnandet skall bestå. Blir förordnandet icke inom två månader från det underställningen skett av riksdagen gillat, är detsamma förfallet.

¹ Senaste lydelse 1966:41.

Nuvarande lydelse

lägges under embargo eller uppbringas eller genom annan dylik åtgärd anhålles av främmande stat eller av den, som där tillvällat eller söker tillvälla sig makten. Mot samma risker må försäkring meddelas även av egendom, som lagrats i utlandet för införsel till riket.

Staten må ock åt svenskt försäkringsbolag eller sammanslutning av sådana bolag meddela återförsäkring av försäkring, varom i första stycket förmäles, av transportförsäkring i övrigt, av allmän egendoms-, inkomst- och ansvarighetsförsäkring samt av trafikförsäkring.

Med avseende å statlig försäkring, som avses i första stycket, skall lagen om försäkringsavtal icke äga tillämpning.

Föreslagen lydelse

lägges under embargo eller uppbringas eller genom annan dylik åtgärd anhålles av främmande stat eller av den, som där tillvällat eller söker tillvälla sig makten. Mot samma risker må försäkring meddelas även av egendom, som lagrats i utlandet för införsel till riket *eller i anslutning till utförsel från riket.*

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling:

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-10-23

Närvarande: statsråden Sträng, ordförande, Andersson, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om ändring i lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring

1 Inledning

Statens krigsförsäkringsnämnd har i skrivelse den 8 april 1975 till regeringen hemställt att lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring ändras så att krigsförsäkring i fråga om egendom som har lagrats i utlandet får meddelas inte bara som f. n. om egendomen är avsedd för införsel till riket utan också om egendomen har lagrats i utlandet vid utförsel från riket.

Efter remiss har yttranden över skrivelsen avgivits av statskontoret, försäkringsinspektionen, kommerskollegium, överstyrelsen för ekonomiskt försvar, exportkreditnämnden, Sveriges exportråd och Sjöassuradörernas förening.

Kommerskollegium har överlämnat yttranden från handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

2 Gällande bestämmelser

Lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring – krigsförsäkringslagen – är en fullmaktslag med samma konstruktion som flera andra beredskapslagar. Lagens bestämmelser träder i tillämpning först under vissa angivna förutsättningar. När lagen tillämpas kan staten träda in som försäkringsgivare i de hänseenden som anges i lagen.

Förutsättningarna för krigsförsäkringslagens tillämpning anges i 1 §. Kommer riket i krig, tillämpas lagen automatiskt. Dessutom kan regeringen vid krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden förordna att bestämmelserna skall tillämpas. Sådant förordnande skall underställas riksdagens prövning.

I 2 § första stycket ges bestämmelser om statens rätt att meddela direkt försäkring. Staten får sålunda meddela transport- och motorfordonsförsäk-

ring mot krigsrisk och annan därmed jämförlig risk, t. ex. att egendom läggs under embargo eller uppbringas. Staten kan också meddela försäkring mot samma risker såvitt avser egendom som har lagrats i utlandet för införsel till riket. Enligt paragrafens tredje stycke skall lagen (1927:77) om försäkringsavtal inte äga tillämpning på nu angivna försäkringsformer.

Enligt 2 § andra stycket har staten rätt att meddela återförsäkring åt svenskt försäkringsbolag eller sammanslutning av sådana bolag. Återförsäkring får avse dels sådan försäkring mot krigsrisk och jämförlig risk som nyss har nämnts, dels försäkring av civilrisker inom såväl transportförsäkring som allmän egendoms-, inkomst- och ansvarighetsförsäkring samt trafikförsäkring.

När krigsförsäkringslagens bestämmelser är i tillämpning handläggs och avgörs ärenden rörande den statliga försäkringsverksamheten av statens krigsförsäkringsnämnd. I fredstid har nämnden bl. a. till uppgift att vidta förberedelser för lagens tillämpning, t. ex. genom att hos regeringen göra erforderliga framställningar, som har samband med verksamheten. Bestämmelser om nämnden och dess åligganden är intagna i kungörelsen (1961: 615) med föreskrifter angående tillämpningen av lagen den 26 februari 1960 (nr 22) om statlig krigsförsäkring.

3 Krigsförsäkringsnämndens skrivelse

Krigsförsäkringsnämnden framhåller att bestämmelsen om krigsförsäkring av egendom som har lagrats i utlandet för införsel till riket härrör från lagstiftning år 1942 och givetvis var anpassad till då rådande försörjningsläge och sedvänjor inom utrikeshandeln och försäkringsväsendet. Näringslivets och försäkringsväsendets företrädare inom krigsförsäkringsnämnden har visat att det på senare tid genom utrikeshandelns övergång till nya typer av köpeavtal har uppkommit ett behov av lagringsförsäkring även för exportvaror som har lagrats i utlandet. Nämnden hemställer därför att 2 § första stycket krigsförsäkringslagen ändras så att det blir möjligt att meddela krigsförsäkring också beträffande egendom, som lagrats i utlandet vid utförsel från riket.

Krigsförsäkringsnämnden anför i skrivelsen i huvudsak följande.

Vid tiden för utbrottet av andra världskriget och under den närmaste tiden därefter medgav då gällande krigsförsäkringslag och tillämpningsföreskrifter att direkt försäkring fick meddelas av krigsförsäkringsnämnden endast i form av transportförsäkring mot krigsrisk. Enligt den definition av denna försäkringsform, som traditionellt accepterats på den enskilda försäkringsmarknaden, ersattes krigsskador därför till en början endast då de drabbade föremålen (fartyg, flygplan och varor) varit "waterborne" eller "airborne". Med den omläggning av import- och exportvägarna, som blev en följd av krigets utbredning, kom tyngdpunkten av varuförsäkringen – vad antalet försäkringar beträffar – att förskjutas från sjötransporter till järn-

vägtransporter och kombinerade land- och sjötransporter. Krigsförsäkringsnämnden ansåg att det statliga krigsförsäkringsskyddet även kunde omfatta varor under lagring, dock endast om denna stöd i samband med en försäkrad transport.

Genom att krigsförsäkringsnämndens verksamhetsområde begränsades på angivet sätt kunde inte alla genom krigsförhållandena uppkomna transport- och lagringsrisker få behövlig täckning. Detta gällde bl. a. risken för att en transport inte kunde fullföljas av politiska eller liknande orsaker. Täckning kunde inte heller erhållas för varor som lagrats i utlandet utan samband med en hos krigsförsäkringsnämnden försäkrad transport. För att tillgodose dessa behov utvidgades efter hand krigsförsäkringsnämndens befogenhet genom lagändringar som tillkom genom beslut av 1940 års urtima riksdag (prop. 1940:54) resp. 1942 års lagtima riksdag (prop. 1942:235).

Enligt krigsförsäkringsnämnden är det tydligt att svenskt försäkringsskydd under andra världskriget vid export på grund av då tillämpade köpevillkor inte behövde gälla längre än fram till godsets avlastning i mottagarens hemland. Något behov av civil- eller krigsförsäkringsskydd för svenskägda varor, som hade lagrats i utlandet vid export, torde därför inte ha förelegat. I fråga om svenska importvaror fick nämnden däremot framställningar från importorganisationer och företag om försäkringsskydd för sådana varor under lagring i utlandet med eller utan samband med transport som försäkrats hos krigsförsäkringsnämnden. Nämnden förklarade att den enligt lag ägde meddela försäkring av varor som hade lagrats i samband med transport som hade försäkrats hos krigsförsäkringsnämnden. I fråga om varor som hade lagrats i utlandet utan sådant samband gjorde nämnden i januari 1942 en särskild framställning hos Kungl. Maj:t. Nämndens förslag till lagändring, som i första hand syftade till ett importskydd, formulerades så att möjlighet skulle finnas även för ett exportskydd. Nämnden föreslog nämligen att försäkring mot krigsrisk skulle gälla i utlandet lagrade svenska varor. I prop. 1942:235 utformades bestämmelsen emellertid så att försäkringen skulle avse "egendom som lagrats i utlandet för införsel till riket". Departementschefen ansåg att en utsträckning av försäkringsskyddet även till i utlandet lagrade exportvaror inte i samma mån var påkallad av hänsyn till folkförsörjningen. Huruvida det med hänsyn till andra intressen kunde anses motiverat att meddela sådan försäkring var departementschefen inte då beredd att ta ståndpunkt till.

Numera har nya typer av köpeavtal medfört att lagringsförsäkring behövs även för exportvaror. De nya avtalen innehåller villkor som anger att godset skall vara t. ex. "free deliveréd", dvs. att det skall vara leverantörens egendom ända fram till köparens lager. Ofta förvaras det på sådana villkor exporterade godset under relativt lång tid i säljarens lager i utlandet. Det ligger där färdigt för successiv leverans till köparen enligt överenskommen plan. Dessa nya typer av avtal har medfört att försäkringsbolagen har utvidgat försäkringsskyddet för exportvaror med lagringsförsäkring. Eftersom det

handlar om varor som under relativt lång tid magasineras på land täcker en sådan försäkring dock endast civilrisker. Lagringsförsäkringar av detta slag tecknas särskilt ofta i fråga om skogsprodukter och materiel för entreprenaduppdrag avseende anläggningar som överlämnas nyckelfärdiga och i funktionsdugligt skick till beställaren. Behov av försäkringsskydd kan också finnas i fråga om maskiner, kranar och annan från Sverige levererad utrustning som förvaras på utländska varv i avvaktan på installation i fartyg. Krigsförsäkringsnämnden anser att exportintressena skulle vara betjänta av ett statligt krigsutbrottskydd som omfattar lagringsförsäkring av exportvaror. Skyddet behövs särskilt i början av ett krig, då tidigare tecknade avtal av "free delivered"-typ ännu gäller för leveranser av varor som redan finns upplagrade i köparens hemland. I ett senare skede kan myndigheterna själva föreskriva vilka typer av köpeavtal, som får användas och därvid ge företräde åt sådana avtal som medför minsta möjliga risktagande från det svenska samhällets sida. Vid bedömningen av om en lagringsförsäkring bör beviljas eller inte kan även innehållet i handelsavtal med främmande länder bli avgörande. Under andra världskriget träffades en rad speciella avtal som syftade till att upprätthålla ömsesidiga varuutbyten av betydelse för såväl försörjningen som sysselsättningen inom landet. I den mån sådana i ett eventuellt nytt krisläge ingångna handelsavtal kräver att köpeavtal av "free delivered"-typ träffas mellan importörer och exportörer kan lagringsförsäkring behövas även längre fram under krisen.

Ett annat statligt organ, exportkreditnämnden, bedriver redan under fred en verksamhet som på visst sätt sammanfaller med krigsförsäkringsnämndens nu ifrågasatta uppgift att meddela lagringsförsäkring vid export. Enligt villkoren för exportkreditnämndens garantiförbindelse avseende risker vid lagerhållning täcker nämligen staten bl. a. förlust som har uppkommit dels på grund av att lagrat gods har förstörts eller skadats i anledning av krig, revolution, upplopp eller liknande händelse och dels på grund av konfiskation eller beslag samt ransonering eller annan liknande åtgärd. Exportkreditnämnden fritar sig dock från ansvar vid förluster mot vilka garantitagaren enligt gängse sed bort trygga sig genom försäkring eller på annat sätt. De i villkoren angivna riskerna kan inte täckas genom försäkring på den enskilda marknaden. Eftersom exportkreditnämndens verksamhet inte är planerad att förtgå under alla slag av krigsförhållanden kan försäkringsbehovet täckas helt endast inom ramen för krigsförsäkringsnämndens beredskapsplanering. Denna tar sikte på att verksamheten skall bedrivas i alla lägen, då krigsrisker inom vårt transportväsende inte kan täckas hos de enskilda försäkringsbolagen.

Krigsförsäkringsnämnden påpekar slutligen att nämnden avser att under krig tillämpa en eventuellt utvidgad befogenhet endast i fråga om sådana försäkringsansökningar som har tillstyrkts av vederbörande försörjningsmyndigheter. Vidare kommer nämnden att föreskriva att de försäkrade leveranserna måste vara knutna till godkända köpeavtal. Dessa skall innefatta

villkoret att godset utgör svenskt intresse under hela tiden intill dess varan levereras vid köparens lager. Kravet från andra världskrigets tid att lagringsförsäkringen skall ha ett samband med en tecknad transportförsäkring kan tillgodoses genom villkoret att försäkringsavtal för viss tid (transportförsäkringskontrakt, generalpolis) skall gälla för exportörens leveranser enligt köpeavtalet. Rätt till ersättning enligt lagringsförsäkring skall inte få överlåtas på utländsk man.

4 Remissyttrandena

Krigsförsäkringsnämndens förslag tillstyrks av samtliga remissinstanser. Några av dem anser att det bör övervägas att ytterligare vidga det försäkringsbara området.

Exportkreditnämnden framhåller att ett försäkringsskydd av det slag som krigsförsäkringsnämnden har föreslagit kan vara av betydelse för främjande av önskvärd export under krigstid. Det kan ifrågasättas om tillämpningen av försäkringsskyddet bör inskränkas på det sätt som krigsförsäkringsnämnden avser genom att de försäkrade leveranserna måste vara knutna till godkända köpeavtal. Under verksamhetsåret 1974/75 utfärdade exportkreditnämnden lagergarantier till ett sammanlagt garantibelopp av 26 milj. kr. Samtidigt lämnades utfästelser om lagergarantier till ett väsentligt högre belopp. Av nämnda 26 milj. kr. avsåg 15 milj. kr. material, maskiner o. d., som entreprenadföretag utnyttjar i arbetsländer i samband med utförandet av entreprenaduppdrag. Övriga 11 milj. kr. avsåg svenska exportprodukter som förvaras i lager utomlands i avvaktan på leverans till utländska köpare. I vilken mån de i utlandet lagerhållna exportprodukterna är knutna till sådana redan ingångna köpeavtal med leveransklausulen "free delivered", som krigsförsäkringsnämnden refererar till, är inte helt känt. Till största delen torde dock de garanterade produkterna ha utförts från Sverige i syfte att uppnå kortare leveranstid vid förväntade exportkontrakt.

Exportkreditnämnden delar uppfattningen att nämnden inte skall vara verksam med garantigivning i krig eller under sådana förhållanden, då lagen om statlig krigsförsäkring kan komma att gälla. Hur det förhåller sig exempelvis vid krigsfara är emellertid inte helt säkert. Det förutsätts att krigsförsäkringsnämndens verksamhet sker på sådant sätt, att garantigivning inte kan äga rum samtidigt från både krigsförsäkringsnämnden och exportkreditnämnden.

Sveriges exportråd anser att krigsförsäkringsnämndens förslag synes väl täcka det behov av lagringsförsäkring som har uppkommit på senare tid.

Sjöassuradörernas förening anför bl. a. att behovet av civillförsäkring av i utlandet lagrat exportgods har växlat. Moderna transportsystem och nya kommersiella avtalsmönster har ökat exportörernas efterfrågan på sådana försäkringar. Den svenska exportindustrin har till följd av sina kommersiella åtaganden behov av skydd mot krigshändelser som kan drabba i utlandet

lagrat gods efter utbrottet av ett krig och inte minst i själva krigsutbrottskedet. Föreningen tillstyrker därför den av krigsförsäkringsnämnden föreslagna lagändringen. Om lagändringen kommer till stånd, utgår föreningen från att överläggningar kommer att föras mellan krigsförsäkringsnämnden och de svenska transportförsäkringsgivarnas beredskapsorgan, Svenska Transportförsäkringspoolen, om tekniken att knyta ett krigsutbrottskydd för i utlandet lagrat gods till existerande transportförsäkringsavtal.

Stockholms handelskammare ifrågasätter om inte det försäkringsbara området ytterligare borde vidgas. Enligt förslaget omfattar krigsförsäkringskyddet endast varor som har utförts från riket. Det förekommer dock att exportörens lager i utlandet till viss del även består av varor inköpta och levererade från tredje land. Detta gäller främst vid byggnadsentreprenadverksamhet. Dessa varor är oftast ett nödvändigt led i entreprenörens åtagande. Med hänsyn härtill anser handelskammaren att det bör övervägas om inte den statliga försäkringen borde omfatta all svensk egendom som har lagrats i utlandet i samband med export. Liknande synpunkter framförs av *Skånes handelskammare*.

Kommerskollegium anser att frågan om att ytterligare utvidga det försäkringsbara området bör övervägas. Krigsförsäkringsnämndens förslag innebär en viss förskjutning i motiven för lagstiftningen från de rent försörjningspolitiska till mera allmänt handelsfrämjande. Ur denna synvinkel bör inte föreliggande hinder att ytterligare utvidga det försäkringsbara området. En förutsättning måste dock vara att en sådan utvidgning är godtagbar ur kontrollsynpunkt.

5 Föredraganden

Det enskilda försäkringsväsendet i vårt land kan under krigstider inte alltid täcka de svenska försäkringsbehoven. På försäkringsområdet finns särskilda bestämmelser för det fall att riket kommer i krig eller att liknande krisartade situationer uppstår. En bärande tanke bakom dessa bestämmelser är att statligt försäkringsskydd skall kunna lämnas åt intressen som är av väsentlig betydelse för folkförsörjningen eller näringslivet. Under första och andra världskriegen bedrev staten viss försäkringsverksamhet som i första hand avsåg transportförsäkring. Denna statliga försäkringsverksamhet var av stor betydelse för att trygga folkförsörjningen.

Enligt lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring – krigsförsäkringslagen – får staten vid krig, krigsfara eller utomordentliga, av krig föranledda förhållanden meddela vissa slag av direktförsäkring och återförsäkring. Lagen tillämpas automatiskt om Sverige kommer i krig men efter förordnande av regeringen vid krigsfara eller liknande förhållanden. Regeringens förordnande skall underställas riksdagen.

När lagen äger tillämpning kan staten, i fråga om direkt försäkring, meddela transport- och motorfordonsförsäkring mot krigsrisk och annan liknande

risk, t. ex. att egendom läggs under embargo eller uppbringas. Mot samma risker kan försäkring också meddelas av egendom, som har lagrats i utlandet för införsel till riket. Denna möjlighet finns f. n. inte i fråga om svenska exportvaror som lagrats i utlandet efter utförsel från riket.

Krigsförsäkringsnämnden, som har till uppgift att bl. a. planlägga ett tillfredsställande krigsförsäkringsskydd, har hemställt om sådan ändring av krigsförsäkringslagen att staten får möjlighet att meddela lagringsförsäkring också för exportvaror. Enligt nämnden har nya typer av köpeavtal medfört ett behov av sådan försäkring. Dessa köpeavtal innehåller villkor som anger att godset skall vara t. ex. "free delivered", dvs. att det skall vara leverantörens egendom ända fram till köparens lager. Ofta förvaras det på sådana villkor exporterade godset under lång tid i säljarens lager i utlandet. Godset ligger där färdigt för successiv leverans till köparen enligt överenskommen plan. Försäkringsbolagen har utvidgat försäkringsskyddet för exportvaror med lagringsförsäkring. Eftersom det gäller varor som under relativt lång tid magasinerats på land täcker en sådan försäkring dock endast civilrisker. Lagringsförsäkringar av detta slag tecknas särskilt ofta i fråga om skogsprodukter och materiel för entreprenaduppdrag avseende anläggningar som överlämnas färdiga till beställaren. Behov av sådant försäkringsskydd förekommer också i fråga om maskiner, kranar och annan från Sverige levererad utrustning som förvaras på utländska varv i avvaktan på installation i fartyg.

Enligt krigsförsäkringsnämnden är det klart att de svenska exportintressena är betjänta av att det statliga krigsförsäkringsskyddet utvidgas till svenska exportvaror. Erfarenheterna från andra världskriget visar att det kan vålla svårigheter att gällande bestämmelser inte alltid täcker uppkommande behov av skäligt krigsförsäkringsskydd. Under kriget var man i vissa fall nödsakad att genom tidsödande lagändringsåtgärder fylla de luckor i försäkringsskyddet som hade uppstått genom speciella krigsförhållanden.

Samtliga remissinstanser har tillstyrkt krigsförsäkringsnämndens förslag. Handelskamrarna i Stockholm och Malmö samt kommerskollegium anser att man bör överväga att utöka det statliga krigsförsäkringsskyddet till all svensk egendom som har lagrats i utlandet i samband med export, dvs. också till varor som har inköpts och levererats från tredje land.

För egen del vill jag framhålla att den statliga krigsförsäkringen i första hand avser att trygga folkförsörjningen i vårt land under krig och andra krisförhållanden. Ett statligt krigsförsäkringsskydd bör emellertid också kunna bidra till att exporten från vårt land så långt möjligt kan fortsätta även under sådana förhållanden. Behovet av ett statligt försäkringsskydd som omfattar inte bara svenska importvaror utan också svenska exportvaror har ökat under senare år genom att nya typer av köpeavtal har börjat tillämpas inom utrikeshandeln. Genom nya leverans- och transportvillkor kan en svensk exportör såsom leverantör ha kvar sitt ansvar för godset och sitt ekonomiska intresse i detta tills godset har levererats från hans lager i utlandet.

Jag är ense med krigsförsäkringsnämnden och remissinstanserna att den nu antydda utvecklingen gör att det finns skäl att utvidga det statliga krigsförsäkringsskyddet till egendom som har lagrats i utlandet efter utförelse från riket. Jag förordar att 2 § första stycket andra punkten krigsförsäkringslagen ändras så att statlig krigsförsäkring kan meddelas också för egendom som har lagrats i utlandet i anslutning till utförelse från riket. Jag är däremot f. n. inte beredd att utan närmare utredning tillstyrka att den statliga krigsförsäkringen såsom några remissinstanser föreslagit får omfatta all svensk egendom som har lagrats i utlandet i samband med export, dvs. oavsett från vilket land varorna har levererats.

Med anledning av vad exportkreditnämnden har påpekat vill jag framhålla att krigsförsäkringsnämnden bör tillämpa den föreslagna möjligheten att meddela försäkring mot krigsrisker i fråga om exportlager på sådant sätt att försäkringen inte kommer att gälla samtidigt som samma risker täcks av garanti lämnad av exportkreditnämnden. Det ankommer på krigsförsäkringsnämnden att i övrigt beträffande tillämpningen av den nya bestämmelsen fastställa de villkor som bör gälla, t. ex. villkor som avser identifiering och värdering av det försäkrade godset.

Till förberedelserna för den statliga krigsförsäkringsverksamheten hör att krigsförsäkringsnämnden har träffat avtal med de svenska försäkringsbolagen om att staten inträder som försäkringsgivare i vissa på förhand bestämda lägen. Vid krigsutbrott upphävs nämligen försäkringsbolagens åtaganden för krigsrisker enligt hävningsklausuler i försäkringsavtalen. Genom att staten då inträder som försäkringsgivare förhindras att plötsligt uppkommande krigssituationer medför försäkringsavbrott på områden som är särskilt viktiga för folkförsörjningen och näringslivet. De avtal som krigsförsäkringsnämnden har träffat avser dels att staten inträder som försäkringsgivare i fråga om före krigsutbrottet tecknade direkta krigsförsäkringar (krigsutbrottsavtal) och dels att staten övertar återförsäkringar av civilrisker i de fall då direktförsäkrarens normala återförsäkringsförbindelser med utlandet blir avbrutna (beredskapsavtal). Riksdagen har år 1961 och 1966 lämnat regeringen bemyndiganden att uppdra åt krigsförsäkringsnämnden att ingå sådana avtal (prop. 1961:172, L²U 70, rskr 391 och prop. 1966:6, L²U 1, rskr 64). Dessa bemyndiganden är tillämpliga också i fråga om avtal som rör försäkring av svenskt exportlager i utlandet.

Utöver den lagändring som jag nyss har förordat bör vissa jämkningar göras i krigsförsäkringslagen för att anpassa denna till den nya regeringsformen.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.